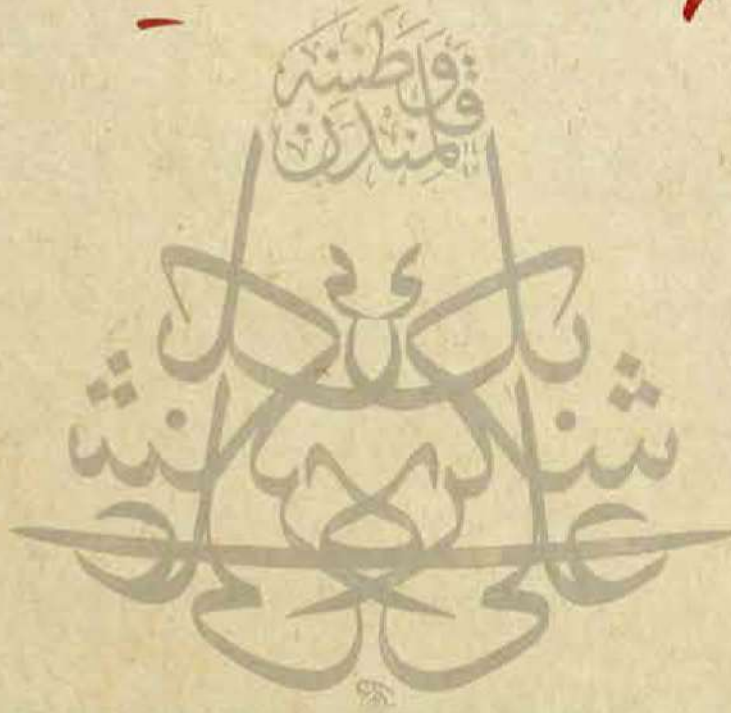




KALEMİNDEN VATANINA

Hayatı, Mücadelesi ve Mirasıyla

Ali Sükrü Bey



TRABZONLU BİR ŞEHİDİN HİKÂYESİ

Ali Şükrü Bey | 1884 - 1923

Sen bu satırları okurken, Trabzon'un dağlarından esen bir rüzgâr vardır mutlaka. O rüzgâr boşuna esmez. Her nesle bir şeyler fısıldar; bir isim, bir hayat, bir çağrı. Bu kez fısıldadığı isim: **Ali Şükrü Bey**.

O, senden çok önce bu topraklarda yaşadı. Ama seninle aynı soruları sordu: "**Bu vatan ne olacak? Bu millet nasıl kurtulacak? Ben ne yapabilirim?**" Farklı olan, bu sorulara sadece kelimelerle değil; **ömürüyle, emeğiyle, malıyla ve canıyla** cevap vermesidir.

• Bir Neslin Çocuğu: Karadeniz'den Dünyaya

1884 yılında Beşikdüzü'nün (Şarlı) o serin sabahlarından birinde dünyaya geldi Ali Şükrü. Trabzonlu bir ailenin çocuğu. Denizi, dağı, sisi bilen; çalışmayı, düşünmeyi, sormayı öğrenen biri.

İlk aldığı eğitim ona yetmedi. İstanbul'a gitti. İstanbul da yetmedi; **Avrupa'ya geçti**. Orada sadece bilim öğrenmedi; dünyanın nasıl döndüğünü, milletlerin nasıl yükselip nasıl çöktüğünü gözlemledi. Almanya'ya baktı, Japonya'ya baktı. Kendi milletine döndü ve sordu: "**Biz neden gerideyiz? Ne yapmalıyız?**"

"Batı'nın teknolojisi, ama kendi değerlerimiz."

Bu sözler onun dünya görüşünün özetidir. Ne körü körüne taklitçi, ne de değişime kapalı bir bağınaz. **Aklını kullanan, ilmini vatanına adayan, fikirleriyle insanlığa katkı sunmak isteyen biri.**

• Kalemini Çekince Silah Oldu

Henüz 25 yaşındayken, Bahriye Yüzbaşı sıfatıyla "**Pusula Hatası ve Tashihi**" adlı teknik kitabını yazdı. Bu kitap, on yıllarca denizcilik okullarında okutuldu. 1940'lara kadar uygulamada kullanıldı.

Ama onun kalemi yalnızca teknik konularla sınırlı kalmadı. Gazeteler çıkardı: **İdman, Gündoğuşu, Tan...** Her sayfası bir uyardı, bir çağrıydı, bir ışığı. "**Beşerin Atisi**" başlıklı yazılarında insanlığın geleceğini tartışıyor, bağımsızlığın neden kaçınılmaz olduğunu anlatıyordu.

Peki neden yazıyordu? Çünkü şunu biliyordu: **Fikir özgürlüğü olmayan yerde gerçek gelişme de olmaz**. Kaleminden hakikatin hizmetine verdi. Baskı altında susmadı, ödül karşılığında eğilmedi.

• Söylemedi, Yaptı: Emeği ve Malıyla Mücadele

Birçok insan "Vatanımı seviyorum" der, ama sözde kalır. Ali Şükrü Bey'in farkı buydu: **O yaşardı**.

1909'da kurulan **Donanma Cemiyeti**'nin kurucu üyeleri arasında yer aldı. Osmanlı donanmasının milletin bağışlarıyla kurulması için çalıştı. Kendi zamanını, kendi parasını, kendi enerjisini bu davaya adadı.

1921 yazında, Sakarya Savaşı kızışırken cephede su yoktu. Asker susuz kalıyordu. O kollarını sıvadı; **kendi atölyesinde, kendi elleriyle matara imal etti ve cepheye gönderdi**. Büyük nutuklarla değil, bir demir parçasıyla, bir çekiçle ve iki eliyle hizmet etti.

"Ordumuz, Sakarya'da onun su mataralarıyla savaştı. İşte bu, emeğini ortaya koymaktı."

Çanak kale'nin kaderini değiştiren mayınları Avrupa'dan getiren de o ve arkadaşlarıydı. Düşün: **Belki de o mayınlar olmasaydı Çanakale tutulmazdı. Tutulmasaydı bu topraklar bugün bu topraklar olmazdı**.

• Milletın Gerçek Sesi: Büyük Millet Meclisi'nde

Mondros Mütarekesi'nden sonra yurdun dört bir yanında işgaller başlayınca, Ali Şükrü Bey duraksamadı. Trabzon'a döndü. **Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**'nin adayı olarak Vakfıkebir'den mebus seçildi.

İstanbul'un işgaliyle Ankara'ya geçti. Kadim dostu **Mehmed Âkif Ersoy** ile birlikte. Aynı dava, aynı iman, aynı omuz omuzaydılar.

Birinci Büyük Millet Meclisi'nde **183 konuşma yaptı**; 37'si gizli oturumlarda. Dışişleri, Milli Savunma, Milli Eğitim komisyonlarında çalıştı. Her söz söylediğinde milletin sesi oldu.

Meclisten para mı istedi? Unvan mı? Makam mı? Hayır. **İstedığı şeffaflıktı, hesap sorabilmektir, denetimdir**. "Her kuruşun hesabı verilmelidir" diyordu. Ve bu yüzden bazılarının rahatsızlık veriyordu.

• 27 Mart 1923: O Kalem Sustu, Ama Davası Susmadı

Lozan Müzakereleri sürerken Meclis'te muhalefet sertleşiyordu. Ali Şükrü Bey, **milletin hakkını savunmaktan bir adım geri atmadı**. Ve 27 Mart 1923 günü, henüz 39 yaşındayken **şehit düştü**. Trabzon'un davasının fedaisi olan evladının kalemi sustu. Milletın sesi kesildi. Entelektüel birikimi yarım kaldı.

Ama bir şey yarım kalmadı: **Örneği**. O, nasıl yaşanır sorusuna en güzel cevabı vermiş, cevabını canıyla mühürlemişti.

KALEMİNDEN VATANINA HAYATI, MÜCADELESİ VE MİRASIYLA
ALİ ŞÜKRÜ BEY SEMPOZYUMU/BİLGİ ŞÖLENİ
DÜZENLEME KURULU



KALEMİNDEN VATANINA

Hayatı, Mücadelesi ve Mirasıyla

Ali Sükrü Bey

ONUR KURULU

Tahir ŞAHİN

Trabzon Valisi

Av. Ahmet Metin GENÇ

Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanı

Prof. Dr. Hamdullah ÇUVALCI

Karadeniz Teknik Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Emin AŞIKKUTLU

Trabzon Üniversitesi Rektörü

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Temel ÖZTÜRK

Prof. Dr. Muzaffer BAŞKAYA

Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman ACER

Öğr. Gör. Mehmet Akif BAL

Arb. Av. Bekir GÜRSOY



27 - 28 MART
2026



SAAT
09.30



HAMAMİZADE İHSAN BEY
KÜLTÜR VE SANAT MERKEZİ



AliSukruBeySempozyumu@gmail.com



0545 622 1071

KALEMİNDEN VATANINA

Hayatı, Mücadelesi ve Mirasıyla

Ali Sükrü Bey

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Mustafa ALKAN

Prof. Dr. Necmettin ALKAN

Prof. Dr. Muzaffer BAŞKAYA

Prof. Dr. Mehmet Ali BEYHAN

Prof. Dr. Mustafa BUDAK

Prof. Dr. Mehmet ÇELİK

Prof. Dr. Ahmet DEMİREL

Prof. Dr. M. Muhsin KALKIŞIM

Prof. Dr. Süleyman KIZILTOPRAK

Prof. Dr. Cemil KOÇAK

Prof. Dr. Murat KÜÇÜKUĞURLU

Prof. Dr. Abdülkadir MACİT

Prof. Dr. Temel ÖZTÜRK

Prof. Dr. Ali SATAN

Prof. Dr. Kemal SAYLAN

Prof. Dr. İsmet TÜRKMEN

Prof. Dr. Uğur ÜÇÜNCÜ

Doç. Dr. Recep ÇELİK

Doç. Dr. Süleyman GÜR

KALEMİNDEN VATANINA

Hayatı, Mücadelesi ve Mirasıyla

Ali Şükrü Bey

27 Mart 2026 - Cuma

PROGRAM İÇERİĞİ

Kabir Ziyareti - Kayıt ve Karşılama
09.00-09.30

Açılış ve Protokol Konuşmaları
09.30-10.15

AÇILIŞ OTURUMU

10.15-11.30
1 Nolu Salon

Konu: Bir Mücadele Adamı Olarak Ali Şükrü Bey
Başkan: Prof. Dr. Süleyman KIZILTOPRAK

Prof. Dr. Ahmet DEMİREL
Prof. Dr. Süleyman BEYOĞLU
Prof. Dr. Necmettin ALKAN

Öğle Arası
12.00-14.30

KALEMİNDEN VATANINA

27 Mart 2026 - Cuma

1. Gün 1. Oturum

14.30-16.00

1 Nolu Salon

Konu: Ali Şükrü Bey'in Hayatı ve Kişiliği

Başkan: Prof. Dr. Süleyman BEYOĞLU

Prof. Dr. Mehmet Ali BEYHAN

Türkiye Yakın Tarihinde Olgu ve Algı: Ali Şükrü Bey Cinayeti Örneği

Prof. Dr. Ali SATAN

Ali Şükrü Bey Cinayeti'nin Analizi

Prof. Dr. Temel ÖZTÜRK

Denizciliğe Hasret Bir Kişilik: Ali Şükrü Bey

Doç. Dr. İhsan CORA

Donanma Cemiyeti, Donanma Mecmuası

Öğretmen Hayrullah TÜRKER

Meşrutiyetten TBMM'ye Ali Şükrü Bey

Soru-Cevap

Ara

1. Gün 2. Oturum

16.15-17.45

1 Nolu Salon

Konu: Milli Mücadele Dönemi ve Karakteri

Başkan: Prof. Dr. Selim KARAHASANOĞLU

Prof. Dr. Muzaffer BAŞKAYA

Vatan Sevdalısı, Trabzon'lu Önder Şahsiyet Ali Şükrü Bey

Doç. Dr. Recep ÇELİK

Son Osmanlı Mebusan Meclisi Seçimlerinde Ali Şükrü Bey'in Heyet-i Temsiliye

Üyesi Kara Vasfı Bey'e Yazdığı Mektup

Öğr. Gör. Mehmet Akif BAL

Ali Şükrü Bey'in Milli Mücadeledeki Rolü

Doç. Dr. Salih UÇAK

Ali Şükrü Bey - Mehmet Akif Dostluğu Mücadele Birlikteliği

Öğretmen Mesut YILMAZ

Milli Mücadele, Anadolu'nun Milli Kıyımı

Soru-Cevap

Akşam Yemeği

19.00-21.00

KALEMİNDEN VATANINA

28 Mart 2026 - Cumartesi

2. Gün 1. Oturum

10.00-11.30

1 Nolu Salon

Konu: 1. Meclis Çalışmaları ve Parlamenter Kimliği

Başkan: Prof. Dr. Ahmet DEMİREL

Prof. Dr. Uğur ÜÇÜNCÜ

Men-i Müskirat Kanunu Teklifinin Sunulmasının Sebepleri, Müzakereleri ve Kanunlaşması

Prof. Dr. Mustafa BUDAK

Ali Şükrü Bey'in TBMM'deki Lozan Konferansı Tartışmalarında Dış Politikaya İlişkin Sert Muhalefeti

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ARIKAN

Ali Şükrü Bey'in Başkumandanlık Kanununa Bakışı

Dr. Abdullah ELMAS

I. TBMM'de Ali Şükrü Bey Muhalefeti

Dr. Mustafa KÜÇÜK

*Ali Şükrü Bey'in I. TBMM Çalışmaları
Soru-Cevap*

Ara

2. Gün 2. Oturum

11.45-13.15

1 Nolu Salon

Konu: Milli ve Manevi Kimliği: Fikri Mücadelesi

Başkan: Prof. Dr. Mehmet Ali BEYHAN

Prof. Dr. Muhsin KALKIŞIM

*Ali Şükrü Bey'in "Anadolu'nun Büyük ve Mukaddes Cihadi" İsimli Hitabesinde
Edebî ve Fikrî Özellikleri*

Prof. Dr. Oktay BOZAN

*Ali Şükrü Bey'in Kayseri Ulu Camii'ndeki "Anadolu'nun Mukaddes ve Büyük Cihadi"
İsimli Vaazının Milli Mücadele Açısından Önemi*

Doç. Dr. Süleyman GÜR

Ali Şükrü Bey'in "Anadolu'nun Büyük ve Mukaddes Cihadi" Başlıklı Hitabede İslam

Dr. Ahmet ÖZVARİNLİ

*Ali Şükrü Bey'in Kayseri Ulu Camii'ndeki "Anadolu'nun Mukaddes ve Büyük Cihadi"
İsimli Vaazının Tahlili*

Dr. Mehmet Şemsi BALAT

Ali Şükrü Bey'in Cihad Anlayışı

Soru-Cevap

Öğle Yemeği

13.15-14.30

KALEMİNDEN VATANINA

2. Gün 3. Oturum

14.30-16.00
1 Nolu Salon

Konu: Entelektüel Bakışı

Başkan: Prof. Dr. Ali SATAN

Doç. Dr. Şefik MEMİŞ

Prof. Dr. Arif KOLAY

İtalyan İşgaline Karşı Ali Şükrü Bey'in

İngiltere'de Yürüttüğü Kamu Diplomasisi Çalışmaları

Uzman Erol KÖMÜR

Doç. Dr. Yakup AYAYDIN

Ali Şükrü Bey'in Demokrasi Düşüncesi

Arş. Gör. Zekeriya KOÇ

Ali Şükrü Bey'in Egemenlik ve Temel Haklar Düşüncesi

Arş. Gör. Hasan ORHAN

Trabzon Mebusu Ali Şükrü Bey'in Hukuki Tavrı

Öğr. Gör. Emre İLBARS

Devlet-Millet-Hilafet İlişkisi Bağlamında Ali Şükrü Bey'in

Devlet Algısı: Arşiv Belgeleri Meclis Zabıt Cerideleri

İşında Bir Değerlendirme

Soru-Cevap

2. Gün 4. Oturum

14.30-16.00
3 Nolu Salon

Konu: Entelektüel Bakışı

Başkanı: Prof. Dr. Necmettin ALKAN

Doç. Dr. Hakan ÖZKAN

Ali Şükrü Bey Düşüncesinde Kültür ve Medeniyet Tasavvuru

Öğr. Gör. Mehmet Akif ÇOLAK

Osmanlıdan Cumhuriyete Bir Kültür Adamının Estetiği:

Ali Şükrü Bey'in Sanat Anlayışı

Dr. Öğr. Üyesi Murat YILMAZ

Ali Şükrü Bey'in Düşünce Dünyasında

Muhafazakâr Modernizm

Kudret SAYAN

Ali Şükrü Bey'in Modernleşme Telakkisi ve

Almanya, Japonya Örnekleri

Öğretmen Gürhan KORKMAZ

Şehadetinden Sonra Ali Şükrü Bey'in Matbuatta Görünüşü

Soru-Cevap

DEĞERLENDİRME ve SONUÇ OTURUMU

16.15-17.30

1 Nolu Salon

Akşam Yemeği

19.00-21.00

29 Mart 2026 - Pazar

Kültürel Program

Şehir Gezisi

10.00-13.00

Ali Şükrü Bey'in Kabri Başında Dua ve Programın Nihayeti

13.00

KATILIMCI LİSTESİ

- Prof. Dr. Necmettin ALKAN - Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Muzaffer BAŞKAYA - Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Ali BEYHAN - (Emekli Öğretim Üyesi)
Prof. Dr. Süleyman BEYOĞLU - (Emekli Öğretim Üyesi)
Prof. Dr. Mustafa BUDAK - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet DEMİREL - Medipol Üniversitesi
Prof. Dr. Muhsin KALKIŞIM - Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Selim KARAHASANOĞLU - İzmir Demokrasi Üniversitesi
Prof. Dr. Süleyman KIZILTOPRAK - Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Prof. Dr. Arif KOLAY - Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Prof. Dr. Temel ÖZTÜRK - Karadeniz Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Ali SATAN - Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Uğur ÜÇÜNCÜ - Karadeniz Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Yakup AYAYDIN - MEB
Doç. Dr. İhsan CORA - Giresun Üniversitesi
Doç. Dr. Recep ÇELİK - Gümüşhane Üniversitesi
Doç. Dr. Süleyman GÜR - Trabzon Üniversitesi
Doç. Dr. Şefik MEMİŞ - İstanbul Ticaret Üniversitesi
Doç. Dr. Hakan ÖZKAN - İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Doç. Dr. Salih UÇAK - Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ARIKAN - Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Murat YILMAZ - Kastamonu Üniversitesi
Öğr. Gör. Mehmet Akif BAL - Gazi Üniversitesi
Öğr. Gör. Mehmet Akif ÇOLAK - Brussels Capital University
Öğr. Gör. Emre İLBARS - Yakın Doğu Üniversitesi
Arş. Gör. Zekeriya KOÇ - İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Arş. Gör. Hasan ORHAN - Marmara Üniversitesi
Dr. Mehmet Şemsi BALAT - MEB
Dr. Abdullah ELMAS - Siirt Üniversitesi
Dr. Mustafa KÜÇÜK - (Emekli Osmanlı Arşivi Uzmanı)
Dr. Ahmet ÖZVARİNLİ - (Emekli Müftü)
Öğretmen Hayrullah TÜRKER - MEB
Öğretmen Mesut YILMAZ - MEB
Öğretmen Gürhan KORKMAZ - MEB
Uzman Erol KÖMÜR - MEB
Kudret SAYAN (Öğrenci) - İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

“

**Her meselede en büyük
rehberimiz, vatan ve milletin
yüksek menfaatleridir. Bizim
yolumuz hak yoludur, millet
yoludur. İlahi yardım
Allah'tandır.**

”

(Tan Gazetesi, Sayı 1, 18 Ocak 1923)

وَإِذَا طَلَبْنَا
مِثْلَهُ لَنَنبَغِي

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
مِثْلَهُ لَنَنبَغِي

KALEMİNDEN VATANINA

Hayatı, Mücadelesi ve Mirasıyla

Ali Sükrü Bey

“

Azizim

mahkemeden değil,
ölümünden bile korksam
buraya gelmezdim.

”

(TBMM Zabıt Ceridesi, C. 27, 29.1.1339/1923, s. 51.)

27-28 MART 2026

TRABZON